

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXIII. LETNIK

1923

ŠTEV. 3

Planinski spomini.

Piše duh. svetnik župnik Jakob Aljaž.

(Dalje.)

27. Šopek cvetk s planinskega križempota.

Dolinska Sava loči Julijske Alpe od Karavank. Geologi trdijo, da so Karavanke veliko starejše ko Julijske Alpe, ki so se pozneje vzdignile iz morja. V Karavankah je večinoma dolomit, ilovica in gips, posebno na Dovjem; voda iz Karavank je srednje dobra, ona nasiti, to dobro vedo drvarji in pastirji. Voda iz Triglavskega pogorja, ki obstoji iz apnenika (trias), je izvrstna; človek je po nji lačen. Tu ni ilovice, ne gipsa. Črna prst se je naredila iz razstlinstva in je plitva; spodaj je čisto apnenska skala in pesek.

Vrata so znana, zato jih ne bom vnovič popisoval. Ni pa širšemu občinstvu znano, da je naš prvi pesnik dr. Prešeren rad hodil v Vrata na lov. O dr. Prešernu sem veliko izvedel tukaj na Dovjem; tukajšnja domačinka Reza Šetina je kot brhko dekle veliko občevala z dr. Prešernom, ki je nji na čast tudi pesmico zložil; žal, da jo je na stara leta izgubila, ko je bila omožena na Dovjem. Rojena je bila na Dovjem 30. sept. 1823, poročena 20. febr. 1860, umrla 17. marca 1913. Služila je kot dekle v Kranju na „Stari Pošti“, kjer je bil dr. Prešeren na hrani; rad je hodil v kuhinjo se zabavat in dovtipe praviti tako, da so tudi drugi gostje hodili v kuhinjo ga poslušat. — Večkrat je prišel dr. Prešeren z lovsko družbo v Vrata na lov in vselej je morala Rezika Šetina, dokler je bila še samica, lovcem v Vratih kuhati. Pri taki priliki je dr. Prešeren prorokoval: „Vi še ne veste, kako imeniten lov bo enkrat v Vratih!“ Rezika je bila ponosna, da so se ji, zali gorenjski deklici, klanjali imenitni gospodje, med njimi dr. Prešeren!

Gorenjska, Soška dolina, Bohinj, Bled ter gore vmes, s Triglavom na čelu, se izpopolnjujejo v celoto. — Začnimo z Bledom. Grad Bled je zelo star. Jezero omenjajo že Rimljani (Lacus auracius), na grajskem griču je morda že v tistem času bila trdnjava. Slavni dunajski arhitekt Schmidt, ki je delal načrt za sedanjo cerkev, je obdržal stari stolp, ker

je trdil, da je spodnji del stolpa iz rimskih časov; domneval je to iz oblike obdelanega kamenja, ki ga je dve uri študiral. Vse to mi je pravil dekan Razboršek, ki je dal temu mojstru arhitektu delati načrt za novo cerkev. Gotovo pa je stal grad že v 11. stoletju; kajti v letu 1011 je podaril Henrik II. grad s pristavami škofiji Brixen. — Sedanjega Bleda mi ni treba popisovati; lepa cesta okoli jezera pelje dalje v Bohinj.

Ko me je pred smrtjo še enkrat obiskal Simon Gregorčič, sem ga peljal tudi v Bohinj in k Savici, ki jo je želel videti. Prenočila sva v Boh. Bistrici pri župniku Pibru. Zelo vesel je bil Gregorčič, ko smo zvečer peli njegove pesmi, katere sem jaz uglasbil in na harmoniju spremljal. Ko sva se vračala od Savice, sem vprašal Gregorčiča, ali bo zložil kako pesem o Savici. Pa odgovoril mi je: „Kjer je Prešeren, tam drugi ne pride blizu.“ Med potjo, pa tudi na Dovjem, mi je pravil, pri kateri priliki je zložil to ali ono pesem: „Večjidel so šestošolske.“ — Pa najino veselje se je spremenilo; ko se pripeljeva nazaj v turistovski hotel (tedaj nemški), so naju tako nevljudno sprejeli, da sva kar odšla. Gospa hotelirka je bila namreč jezna name, ker sem bil ondi kupil za Slovence ves svet, ležeč med cesto in Savo ter med mostom in Muhrovo vilo, da mi tam zidamo slovenski hotel. Ta svet je nameravala gospa kupiti zase od Pogonke, pa sem jo jaz prehitel. Šel sem v Ljubljano ter nekaj tisočakov obratno poslal Berlicu, ki je kupčijo posredoval. Zato je bila upravičena njena jezica. Hotêl smo potem zidali na drugem kraju (pri Sv. Duhu), oni prostor izpod mosta je še sedaj nezazidan. Na postaji Boh. Bistrica, sva se z Gregorčičem ločila — ločila za vselej; le na njegovem pogrebu sem še bil, kjer so peli „Nazaj v planinski raj.“ — Nazaj grem čez Bled. Tu je zdravilišče Rütli z napisom: „Voda pač deluje, pa višji je zrak, najvišji svetloba.“ Hudomušnež bere: „... še višji denar!“ Resnica pa je, da smo turisti na Rütlijevi strani, le s tem razločkom, da se sami zdravimo po gorah brez taks, se tudi spostimo in čisto vodo pijemo. Rütlija so tožili zdravniki pri ministrstvu na Dunaju, češ, Rütli ukazuje svojim pacientom, naj postavljajo kozarec vode na solnce in potem to vodo z solčnimi žarki vred popijejo. Pa višji uradnik v ministrstvu jim je odgovoril: „Jaz sem tudi pri Rütliju solnčne žarke pil, pa so mi koristili.“ Zdravniki so se za glavo prijeli! Drugi zdravnik mi je rekel: „Jaz ne nosim solnčnika in imam solnce zastonj, pri Rütliju pa morajo solnce plačati.“ — Naj še omenim, da v Bohinju dober sir izdelujejo. Naučil jih je župnik Mesar, ki je šel pred 50 leti v Švico v sirarsko šolo, da je mogel potem svojim rojakom koristiti. V cerkvi ima spominsko ploščo.

Pred 30 leti sem hodil po lepih gorenjskih krajih s prof. Levcem, ki je bil tudi prijatelj lepe narave; ker je učil geografijo, je bolje po-

znal gore ko jaz, dasiravno sem rad gledal v atlas. Sel sem z njim k Martuljku (slap na levo proti Kranjski Gori), ki ga Dežman hvali. Kranjskogorci so lani (1921) hoteli njegovo vodno moč izrabiti za elektrarno, ker jim hudournik Pišenca nagaja in jez razdira, da včasih elektrarna tam počivu. Obiskal sem z njim Pišenco, Planico in Belopeški (Klanški) jezери. Pri drugem jezeru sem nasvetoval postaviti hospic. Stavbenik Zupančič iz Ljubljane je rekel: „Postavim Vam tam hotel, če mi jamčite 5%.“ — Po prvem jezeru sem se peljal s Podbojem s čolnom na mali skalnati otok, ki meri dva kvadratna metra in sem mu dal ime Aljaška.

Pred 32 leti sem šel sam prvič k izviru Save v Planici. Spodaj se vidi mogočni Jalovec. Dr. Kugy mi je pravil, da je šel odtod pozimi na Jalovec. „Ali je mogoče od te strani?“ ga vprašam. „Prav lahko je bilo v trdem snegu. Kamenja, ki poleti pada s stene, se ni bilo bati. Bil jo pravi izprehod.“ Kugy, ki je prišel večkrat iz Trsta me obiskat, doktor prava, se je pečal le z veletrgovino (kavo, oljem) in turistično. Pravil mi je pred 20 leti, da ne hodi več poleti na gore, ampak pozimi. Škornje je imel okovane z debelimi špicami. Tudi naši Dovžani imajo podkvice s tremi roglji. — Ko pridem sam konec Planice pod izvir Save, ki izvira v skalnati steni (100 m) v kotlu, vidim v Ponci nad izvirom dva moža (menda divja lovca), ki sta dolgo stala v steni, ko mene zagledata. Ker pa vidita, da nisem nevaren, prideta k meni. Vprašam ju, kaj sta delala na Ponci. „Po ovcah sva gledala.“ „Ali se pride gori k izviru?“ vprašam. Takrat še namreč ni bilo poti gori. „Midva že prideva, Vi pa ne“, mi odgovorita. „Če vidva prideta, pridem tudi jaz“, ter splezam blizu izvira, čez gladko skalo pri izviru pa je bilo treba sezuti škornje in v nogavicah grem do kotla. Onadva spodaj sta me opazovala; ko vidita, da sem uspel, odideta. — Kotel, iz katerega je izvirala Sava, je bil jako zanimiv, voda je kvišku vrela: če si vrgel palico vanj, jo voda ven vrže. Pa prišel je plaz, je vzel spodaj tudi Lavtizarjevo kočico in je prinesel s seboj s Ponce gamsa, ki je zraven kočice na drevesu obvisel. (Glej zgoraj str. 3.) — Jaz ne bom miroval, dokler ne bomo z železnimi grabljami iz kotla izvira Savice ven pobrali skale in pesek in izvir Savice v prvotni stan postavili, tako da bo voda v kotlu nakvišku vrela. Nič ne velja izgovor: „Saj je tako tudi lepo, saj je tako tudi dobro.“ Voda gre spodaj na ravnem, 50 korakov proč, pod pesek in pride na dan v Podkorenskih jezerih, v velikem dežju teče povrhu. Ta jezera se vedno manjšajo, ker jih voda od obeh strani zasiplje s peskom.

Ko grem pred 30 leti peš z Jesenic čez Poljane na Gorje, vidim sredi pota na gori na desni strani pokončno skalo z grmovjem na vrhu. Nisem vedel, kako ime ima. Večkrat med potjo sem se nazaj ozrl, pa

se mi je zdela kakor divja žena, togotna, z razkuštranimi lasmi, ki vedno za menoj gleda. Vprašam v Gorjah, kako pravijo tej skali. Odgovore mi: „To je B a b a.“ — Dva moja znanca sta kmalu potem šla iz Dovjega s kolesom v Bohinj, pa sta mimo „Babe“ tako dirjala, da se je prednji kolesar prekucnil in nezavesten obležal. Tovariš za njim (zdaj ga ni več med živimi) mi je potem ravnodušno pripovedoval: „Stopil sem s kolesa in najprej pogledal, ali je — kolo razbito, potem sem nezvestnega tovariša vzdigoval in z vodo močil...“

Kako obliko pa ima Triglav in kaj se vidi s Triglava? Triglav je na tri vogle in ima podobo ajdovega zrna. En vogel (rogelj) moli proti Luknji; v tej smeri so gore podaljšane proti Mangartu. Drugi vogel (rogelj) moli v smeri Malega Triglava, podaljšene gore leže proti Radovljici med obema Savama. Tretji vogel (rogelj) gre proti Kanjavcu, Krnu in dalje. — Turistično je bil prvi na Triglavu l. 1778. Willomitzer s tremi spremljevalci iz Bohinja. (Brez dvoma pa poprej domačini in Trentarji, divji lovci). Vodnik je bil l. 1795 na Malem Triglavu in nekoliko dalje, v gladkih škornjih. Stanič (Slovenec, pa Nemci mu pravijo „Vater der deutschen Turistik“) je bil l. 1808 na Triglavu in je višavo zmeril z barometrom. On pravi: „Ko sem šel čez Sedlo (med Malim in Velikim Triglavom), sem držal roke na obeh straneh oči, da nisem videl obojestranskih strašnih prepadov, ampak gledal le pred se.“ Leta 1897. smo ta greben raztrelili in tam lepo pot z držajem napravili. V prvotnem stanu pa je bil Triglav hud. — Strašno noč je imel l. 1822. Bosio, ko je šel zaradi trianguliranja z Bohinjci na Triglav. Grozen vihar, blisk in grom je bil, elektrika jih je večkrat zadela, enega ubila. — V zahodnih Alpah (tokraj Švice) ni lepše panorame ko s Triglava; to vsi priznavajo. Proti severo-zapadu Vrata, proti zahodu Mangart; v veliki daljavi: Ture, Grossvenediger in vsi grebeni do Velikega Kleka, potem lepo Hochalpenspitz, Ankogel in vsa vrsta Nizkih Tur. — Proti severu vidimo globoko doli: Vrata, zadaj Stenar, Križ, Suhi Plaz (v Kranjski Gori mu pravijo Škrlatica). Vidimo Savo, Karavanke, v daljavi tudi Dachstein, v nižavi Kamniške (Savinjske Alpe). Proti jugu vidimo čez Bohinj Ljubljansko polje z mnogoštevilnimi cerkvami, vasmi in mesti; čez Krn gledamo proti Krasu. Pernhart je bil 32 krat na Triglavu, preden je videl Kvarner pri Reki. Večkrat se vidi morje (Trst ne, ker je za gričem), Benetke le malokrat. Dobro pa se vidijo Tirolske gore, Dolomiti, spredaj je Canin, na desni Viš in Montaž. Čim večkrat greš na Triglav, bolj se ti bo priljubil, enkrat po tej, drugič po drugi poti. Kadar se ti mudi, pojdi iz Dovjega po bližnjici čez Kot. Svetujem, da se gre zarana, ne prepozno do Kredarice, od koder je že lep razgled; lahko se gre koj naprej na vrh, ker se neve, kakšno vreme bo zjutraj. Zapazil sem pa,

da je malokdaj ozračje na vse strani čisto. Vesel je turist, da je le gori bil, če tudi ni — nič videl. Letos (1922) je bilo okoli 4000 turistov na Triglavu, pred 60 leti pa le dva ali trije in ti so se dali v „cajtenge“. — Še pred 30 leti je bilo nekaj posebnega, da je Kadilnik čez Krmo nekaj Ljubljancev gori pripeljal. Sedaj pa so besede „Vrata“, „Triglav“, „maša na Kredarici“ nekaj vsakdanjega, pa še vedno nekaj častitljivega in vzvišenega. Koliko dolinskih Savlov se je letos izpremenilo v planske Pavle! (Dalje prih).

Društvene vesti.

Srbsko Planinsko Društvo v Beogradu, ki je že svojčas poslovalo, a se je v vojnih letih razšlo, se je zopet obnovilo. Pred kratkim se je izvolil nov odbor, ki mu je predsednik g. dr. Nedeljko Košanin, profesor na univerzi in član akademije v Beogradu, tajnik pa dr. Laza Rogulić, advokat v Beogradu.

Društvo je takoj pričelo delovati in je že stopilo v stik s Slov. Plan. Društvom. Sedaj je pričakovati, da pride v kratkem do ustanovitve Jugoslov. Plan. Saveza.

Občni zbor Osrednjega društva se je vršil v Ljubljani dne 29. decembra 1922. Bil je zelo dobro obiskan. Udeležili so se ga kot odposlanci podružnic: za Litijsko podružnico g. Ferdo Tomazin, za Goriško g. Jakob Božič, za Kranjsko gg. Josip Pučnik in nadsvetnik Pernuš, za Podravsko nadsvetnik Glaser, za Turistovski klub Skala g. Stanko Tominec, za tujsko-prometni oddelek ministrstva g. Rudolf Badiura in za Ferialni Savez g. Viktor Maček.

I. Načelnik dr. Fran Tomišek pozdravi navzoče članstvo in navedene odposlance ter pojasni, da se je moral občni zbor sklicati radi določitve članarine pred koncem leta, dasi računi za leto 1922 še ne morejo biti sklenjeni. Opozarja, da se bo računski zaključek čimprej izvršil in bo na vpogled članstvu v društveni pisarni, na željo pa se v svrhu predložitve končne društvene bilance za preteklo leto skliče pozneje izreden občni zbor.

Naglaša, da je društvo kljub velikim izdatkom, ki jih je imelo za obnove Erjavčeve in Orožnove koč in za druga večja in manjša popravila koč, doseglo popolno ravnotežje v gmotnem oziru.

Nato je podal tajnik Evgen Sila poročilo o podrobnem društvenem delovanju v preteklem letu (to poročilo prinašamo spodaj v celoti), blagajnik Josip Jeretina pa poročilo o letnem zaključku za leto 1921.

V imenu preglednikov računov je poročal g. Bogumil Kajzelj, ki je ugotovil, da so knjige blagajništva v popolnem redu, in je predlagal blagajniku absolutorij. Ta predlog in poročila funkcionarjev so se po občnem zboru odobrila.

G. nadzornik Wester predlaga, da se radi predložitve računov za leto 1922 skliče izreden občni zbor; dasi se tozadevno pri debati ne pokaže soglasje, naznani končno načelnik, da se bo v navedeno svrho sklical meseca aprila izreden občni zbor in da se bo pri tem občnem zboru tudi predložil proračun za bodoče leto in se bo pri njem tudi sklepalo o načrtih za nadaljnje društveno delovanje.

Zastopnik Ferialnega Saveza g. Viktor Maček pozdravi občni zbor, zahvaljujoč se našemu društvu za pripomoč, ki jo je izkazalo Ferialnemu Savezu z znižanjem pristojbine za prenočevanje v društvenih kočah in s prepustitvijo Kocbekove koč in pastirske koč pri Zlatorogu, ter prosi za nadaljno pripomoč.

Načelnik naglašja, da Slov. Plan. Društvo rade volje podpira Ferijalni Savez, ki se v njem združuje naša mladina; s tem vzgaja društvo tudi bodoče zveste planince.

Ker sta med letom iz odbora izstopila odbornik Fran Kos in namestnik Rudolf Badiura, se vršijo dopolnilne volitve; na predlog g. Evgena Sile se z vzklikom izvoli za novega odbornika g. dr. Fran Brence, finančni svetnik v Ljubljani, za namestnika pa g. Josip Ravnik, profesor Glasbene Matice v Ljubljani.

Živahna debata se vname o odborovem predlogu glede povišanja članarine. Konečno se določi za leto 1923 za redne člane članarina na letnih 12 Din, enkratna vstopnina za nove člane na 3 Din, ustanovnina pa na 400 Din. Prispevek, ki ga naj plačujejo podružnice za upravo Osrednjemu društvu, se določi na 2 Din za vsakega podružnika.

Pri raznoterostih se je najprej razpravljalo o nameravanem izboljšanju izdaje Planinskega Vestnika, pri čemer je načelnik poročal, da se je naročnina določila na 140 K, zato bo društvo poskušalo spraviti Planinski Vestnik zopet na prejšnjo višino in da bo tudi izdajalo slike na umetniških prilogah, kolikor bodo sredstva dopuščala.

Obširnejša debata se je razvila glede toletnih nesreč v gorah. Tem povodom je načelnik prosil vse navzoče članstvo, naj bodo skrajno previdni pri svojih turah in naj navajajo svoje in sploh mladino, da se ne podajajo po nepotrebem in nepremišljeno v nevarnost in da se privadijo previdnosti; previdnim našim turistom se je dosedaj le v izjemnih nesrečnih slučajih pripetila kaka nezgoda.

II. Tajnikovo poročilo (Evgen Sila): Zadnji redni občni zbor našega društva se je vršil dne 4. marca 1922 v restavraciji pri „Levu“ v Ljubljani, kjer je bil med drugim tudi izvoljen novi odbor. Pri prvi naslednji odborovi seji, ki se je vršila prihodnjo sredo, je bilo razdeljeno delovanje posameznih odbornikov, in sicer: predsednik: Dr. Fran Tominšek; namestnik: Ivan Korenčan; tajnik: Evgen Sila; namestnik: Dr. Dominik Žvokelj; gospodar: Makso Hrovatin; namestnik: Gvidon Čadež; knjigovodja: Rozman. Pri občnem zboru so bili izvoljeni še naslednji odborniki: profesor Janko Mlakar, Alojzij Knafelc, inž. Viktor Skaberne, Franc Kos, Franc Lapajne; namestniki odbornikov: gg. Badiura, Kveder, Špende in Potočnik, ter skrutinatorja: gg. Kajzelj in Skrlep.

Pri prvi odborovi seji so se ustanovili v delokrogu odbora posamezni odseki in sicer gospodarski, markacijski, propagandni, hotelski in amaterski odsek.

Vsako sredo v preteklem letu so se vršile v društveni pisarni ob 6. uri zvečer redne odborove seje.

Dne 26. maja 1922 je bil v Mestnem Domu v Ljubljani izredni občni zbor našega društva, kjer se je razmotrivalo v prvi vrsti vprašanje glede poseta naših obmejnih postojank ter se je tudi skupno s Hrvatskim Planinarskim Društvom stavila resolucija na kompetentne politične oblasti. Poset obmejnih naših gora je bil pred tem časom popolnoma zabranjen in oviran po obmejnih stražah. Od tega časa dalje je izdajalo društvo svojim članom legitimacije s fotografijo, ki so se vidirale v svrhu obiska obmejnih naših planin od političnih in obmejnih vojaških oblasti. Nadalje se je obravnavalo na tem izrednem občnem zboru vprašanje glede zgradbe koč v Kamniški Bistrici in druga važna splošna vprašanja. Odbor je neumorno deloval na tem, da zgradi omenjeno kočjo, ni pa vsled nenaklonjenosti Kamniške korporacije dosegel uspehov.

Slovensko Planinsko Društvo obstoji sedaj iz Osrednjega odbora, ki ima sedež v Ljubljani, ter 18 podružnic po raznih krajih v Sloveniji. V tekočem letu se je ustanovila po iniciativi g. Štefana Voduška nova podružnica našega društva v Slovenski Bistrici.

Društvo šteje danes okroglo 6000 članov, med temi jih ima Osrednji odbor polovico, in sicer 3170, med temi je 68 ustanovnih.

Izdaja se društveno glasilo „Planinski Vestnik“ ter je izšlo v prošlem letu 12 števk; žal, da naši člani le malo segajo po tem glasilu.

V preteklem letu je bil velik razmah v okviru društva samega ter splošno v turistik in alpinizmu. Temu primeren je bil obisk naših gora in društvenih koč. Manj obiskovane koč so vse izkazale po sezoni nad 500 posetnikov; Triglavski Dom na Kredarici, ki je bil poleg koč v Kamniški Bistrici najbolj obiskovan, je izkazal okrog 3000 posetnikov. Našega očeta Triglava je obiskalo okrog 4000 turistov.

Delovanje odbora se je razsegalo na popravo vseh naših koč in posameznih potov. Zaznamovati imamo v društvu napredek, da se je obnovila in nanovo otvorila Erjavčeva koča na Vršiču in Orožnova koča pod Črno Prstjo. Gospodarji posameznih naših koč se bili ponajveč društveni odborniki; naslednji gospodje so oskrbovali sledeče koč: Koča v Kamniški Bistrici: gospodar g. Jeretina; koča na Kamniškem sedlu: gospodar g. Jeretina; Cojzova koča: gospodar g. Lapajne; koča na Veliki Planini: gospodar g. Rozman; Češka koča: gospodar g. Tominec, Triglavski Dom na Kredarici; gospodar g. Kos, po njegovem odstopu kot odbornik g. profesor Ravnik; Staničeva koča: gospodar g. Kveder; Aleksandrova koča: gospodar g. Špende; Vodnikova koča na Velem Polju: gospodar g. Potočnik; koča pri Triglavskih jezerih: gospodar g. Knafele; Malnerjevi koči in Orožnovi koči je bil gospodar g. Hrovatin; Erjavčeva koča: gospodar g. dr. Tominšek ml.; Aljažev Dom: g. Vljaj; hotel Zlatorog gospodar: g. Korenčan; hotel Sv. Janez: gospodar g. Čadež; Spodnjo kočo na Golici in Kadilnikovo kočo je imel gospodar g. Šabec. — (Podružniške koč opravljajo podružnice).

Društvo je nameravalo prirediti skupen izlet s sorodnimi nam društvu v Jugoslaviji k Plitvičkim jezerom. Žalibog je ta odpadel vsled odpovedi soudeležbe Hrvatskega Planinskega Društva in vsled nepričakovanih drugih ovir.

Markacijski odsek je deloval z vso vnemo, lisalo se je precejšnje število potov in postavile nebroj kašipotnih tablic, za kar se imamo v prvi vrsti zahvaliti gospodu Knafeleu in sodelovanju turistovskega kluba „Skala.“ — Popravila so se tudi posamezna pota. Preuredili smo kočo na Veliki Planini na prošnjo zimsko-sportnega saveza in na željo mlajših turistov, tako da jo zamorejo smučarji in zimski turisti uporabljati tudi v zimi.

Pri društvu sta uredila in zbrala društveno knjižnico gg. Pretnar in Lapajne. Knjižnica obsega nad 800 del strokovne alpinistične vsebine.

Odbor je skušal ustanoviti Slovensko Planinsko Društvo v Julijski Benečiji; ne more pa pri tem zaznamovati posebnih uspehov.

V tekočem letu so se izvršili v naše koč vlomi, in sicer v kočo na Veliki Planini, v kočo pri Triglavskih jezerih in v Staničevo kočo; društvo trpi vsled tega izdatno škodo.

V prihodnjem letu namerava izdati društvo za 30 letnico svojega obstoja spominski album, ki naj bode opremljen z slikami naših gora in naših naravnih krasot.

Tudi v pretekli seziji so zahtevale naše gore dve mladi žrtvi, in sicer se je ponesrečil v Triglavski steni dijak iz Prage Kusý, pod Grintavcem pa naš zvesti in vrli član g. Joško Turk, sodni avskultant iz Ljubljane. — Naj jima bode zemljica lahka.

Za naše društvo se zbujajo od dne do dne večje zanimanje, posebno opazujemo, da pristopajo k društvu novi člani iz hrvatskih in srbskih pokrajin; takisto posečajo naše planine bolj in bolj hrvatski, srbski in češki turisti, a tudi drugi državljani.

Savinjska podružnica SPD. Občni zbor. — Imela ga je dne 3. februarja v Celju. Udeležba je bila nepričakovano slaba, kar je vsekakor žalosten znak slabega a

razumevanja pomena našega tako važnega društva. Podružnica je v svojem 30-letnem delovanju storila ogromno v planinskem, kulturnem in narodnem oziru. Savinjske Alpe je naravnost odkrila ter omogočila dostop na najlepše točke; številna pota in koče pričajo o velikem delu. Da je bila njena naloga težka, posebno v prvotnem stadiju razvoja slovenske turisticke, ko so je kulturnim in sportnim oviram še pridružil narodnostni boj, je umljivo. Le energiji podružnice se imamo danes zahvaliti za vse to, kar imamo. Želeti bi bilo, da naš vseletni predsednik podružnice, g. Franc Kocbek, ki je največ storil, opiše svoje zanimive spomine o razvoju društva.

V naslednjem nam priča tajniško poročilo o delovanju podružnice v l. 1922. V preteklem letu je imela podružnica 511 članov: 1 častni, 69 ustanovnikov in 441 rednih članov. Članarino so pobirali v Celju g. dr. Vilko Hrašovec, gđc. Omladičeva, dr. Ernest Kalan in g. sodni svetnik Tiller; na Vranskem g. Oset ml., v Hrastniku in v Žalcu gospica Jana Hodnikova. Nemila smrt nam je vzela 4 člane: veletrgovca Antona Kolenc, okr. sodnika dr. Lipša, oba v Celju, trgovca Franca Šarb v Gornjem Gradu, ustanovnika in soustanovnika podružnice poštarja Antona Goričar v Mozirju. Ohranimo jih v lepem spominu! Podružnica je v minulem letu sprejela sledeče podpore: Posojilnica v Celju 1000 K, Savinjska posojilnica v Žalcu 1.023 25 K, posojilnica na Vranskem 500 K, Zadruga Zveza v Celju 1000 K, g. Franc Podbrežnik v Gornjem Gradu 400 K, g. Franc Kolenc v Juvanjem 400 K in še nekateri drugi manjše zneske. — Namesto venca za A. Kolenca so darovali: Zveza slov. trgovcev v Celju 1000, Podružnica Ljub. kreditne banke v Celju 1000, g. vlad. svetnik dr. L. Žužek 400, gospod Robert Diehl 400, g. dr. E. Kalan 400, g. ravnatelj Mirko Gruden 400 in Florijan Gajšek 200 K. Vsem darovateljem iskrena hvala!

Delovanje podružnice se razteza na planinske koče, na pota in raznoterosti. Podružnica ima 6 koč, dve pa od Osrednjega odbora v oskrbi. Oskrbovane so bile: Koča na Korošici, Frischaufov Dom na Okrešlju, Piskernikovo zavetišče v Logarski dolini in Mozirska koča. — Frischaufov Dom je bil oskrbovan 3 mesece. Vseh obiskovalcev je bilo 1023; od teh 959 Slovencev, 46 Srbohrvatov, 5 Čehov, 9 Nemcev in 4 druge narodnosti. Pomnožil se je inventar za 10 žimnic z zglavniki; za letošnje leto bode treba nabaviti koe. Vso nošnjo je preskrbel, kakor prejšnja leta, g. Anton Herle v Solčavi, za kar mu gre priskrena zahvala! — Piskernikovo zavetišče je oskrboval celo leto g. Fortunat Herle. Obiskovalcev je bilo 835; od teh je bilo 662 Slovencev, 23 Srbohrvatov, 4 Čehi, 138 Nemcev in 8 raznih. V tej koči smo postavili nov štedilnik, dali pobeliti sobe in kuhinjo in smo pomnožili inventar. G. P. Majdič, veleindustrialec v Celju, je zopet podaril nekaj kuhinjske posode. Hvala mu! — Akcija za stavbo nove planinske koče je ostala na mrtvi točki. Tudi likvidacija zadruge „Rinka“ še ni izvršena. — Kočo na Korošici smo zopet nekaj popravili in pomnožili inventar. Koča je v lepem stanju, samo streha še v dežju nekoliko nagaja. Obiskovalcev je bilo 446; od teh 436 Slovencev, 7 Srbohrvatov in 3 Nemci. — Mozirska koča se je povečala in dne 16. junija slovesno otvorila. Vso delo in financiranje je vodil Mozirski odsek, ki vodi o tem poseben račun. Največja zasluga gre g. Matiju Goričar in g. Martinu Šuster. Najsrčnejša hvala jima! Kočo je obiskalo okoli 300 oseb. Za to kočo je podarila tvrdka D. Rakusch v Celju vso kuhinjsko posodo intaktno, za kar jej izrekamo srčno hvalo! Na koči je še dolga 32.000 K. Gornjesavinjska posojilnica v Mozirju je darovala 5.000 K. Iskrena ji hvala! — Vse koče je po večkrat nadzoroval načelnik.

Drugo važno delovanje podružnice se nanaša na pota. Kakor vsako leto so se tudi lani osnažila ali popravila vsa pota okoli Korošice in Frischaufovega Doma. Zlasti dobro se je popravila pot čez divjeromantičnega „Konja“ z žico in železnimi klini. Markacijo smo obnovili iz Tuhinja čez Porebre na Črnilc, kar je izvršil g. učitelj

Matija Trobej. Hvala mu! Veliko akcijo je izvedel Žalski odsek, na čelu g. Fr. Roblek. Posrečilo se mu je, da je cesta iz Solčave v Logarsko dolino v kratkem času bila toliko popravljena, da se je na Vidov dan otvorila za vožnjo avtomobilov. Račun se vodi posebej in je še dolga okoli 10.000 K. Iskrena hvala g. Robleku! A tudi domačinom, zlasti Plesniku in Logarju, gre velika zahvala za razno sodelovanje. Ravno tako pa tudi vsem onim, ki so z denarnimi prispevki omogočili in podpirali napravo nove ceste, ki je v turistovskem oziru zelo važna in bode število obiskovalcev planin in zlasti divne Logarske doline znatno dvignila.

Iz poročila blagajnika je posneti, da si je podružnica v pretečenem letu tudi finančno opomogla. Denarni promet izkazuje 293.428 K prejemkov in 293.363 kron izdatkov. Premoženjsko stanje znaša 160.100 K.

Zelo marljivo je deloval „Celjski odsek“ podružnice. Priredil je več dobro uspeh in krasno aranžiranih skupnih izletov, napravil in popravil več poti v Celjskem pogorju ter vzel v najem Kumrovo posestvo na Tostu, ki bo sijajno služilo izletniškim in zimskosportnim namenom.

V zadnji točki občnega zbora se je v glavnem razmotrivalo vprašanje ustanovitve posebne „Celjske podružnice SPD.“ Stvarna debata, v katero so v glavnem posegli gg. Kocbek, dr. Kalan, Gruden, Prekoršek, Tiller, Natek in gdč Omladič, se je zaključila s tem, da se je občni zbor z večino glasov izrekel proti ustanovitvi omenjene podružnice. Celjski odsek ima v okviru podružnice vse možnosti razvoja in to tembolj, ker je lahko gospodarsko samostojen. Stari slovanski greh: nesložnost in cepitev moči, rodi vedno le negativne posledice. — Delokrog Sav. podružnice je velikanski, čim več moči, tem boljši uspeh! Celje je po svoji naravni legi izhodišče za Savinjske Alpe in te so cilj vsakega Celjana, ki ljubi planine.

Izredni občni zbor Goriške podružnice SPD (razpust podružnice). Vršil se je dne 19. januarja 1923 v prostorih Narodne kavarne v Ljubljani.

Predsednik otvori izredni občni zbor ob pol 9. uri zvečer, proglasi sklepčnost in omeni, da ne preostaja drugega nego razpustiti podružnico, ker bistveni predpogoji za njen obstoj niso več podani; vzdrževali smo jo doslej v Ljubljani, ker smo upali, da se ustanovi v Gorici nova planinska organizacija. Skupnost planincev iz Primorskega pa vsled razpusta ne bo nikakor omajana in bode našel vsak v okrilju Osrednjega društva varno zavetje.

Nato povzame besedo tajnik, ki poda v kratkih obrisih zgodovino podružničnega delovanja od ustanovitve do danes. (Poročilo sledi spodaj.)

Pri glasovanju se predlog o razpustu podružnice enoglasno sprejme.

Pri slučajnostih se sklene, da izroči podružnica imetje Osrednjemu odboru, s prošnjo, da hrani imovino posebej do leta 1925 in jo izroči planinski organizaciji v Gorici, če se bode do tega časa ustanovila. Končno se sklene še nadaljnja gojitve skupnosti primorskih turistov; v to svrhu se osnuje krožek ali klub.

Poročilo tajnika (Dr. Mauri) se glasi:

„S težkim srcem se poslavljamo od svoje Goriške podružnice. Zdi se nam, da smo zopet nekaj izgubili; usoda še vedno noče zaključiti dolge vrste izgub, ki jih doživljamo izza časa, ko je bojna vihra završala na Primorskem. Nimamo pa povoda do malodušnosti vsled razpusta naše podružnice. — Planinci ostanemo pod okriljem starega, preizkušenega SPD in naše upanje je sedaj celo večje, da se zganejo končno tudi v Gorici, ker je — namišljena — „konkurentinja“ v Ljubljani sklenila svojo zemsko pot. Da bodo primorski turisti tudi vnaprej v Ljubljani tvorili agilno in čvrsto zajednico, je samo po sebi umevno.

Ker smo zaključili delovanje Goriške podružnice, je vsekakor primerno, da se ozremo v prošlost in v kratkih obrisih premotimo dobo njenega obstoja in delovanja. To naj ji bode skromen nekrolog njenih zadnjih, zvestih sinov.

Ustanovljena je bila Goriška podružnica SPD dne 28. januarja 1911 v Gorici, v prvi vrsti po iniciativi zaslužnih naših planincev Jakoba Zupančiča in Ivana Kravosa. Prvi odbor je bil sestavljen sledeče: načelnik Jaka Zupančič, načelnikov namestnik dr. Anton Breclj, tajnik dr. Janko Pikuš, blagajnik dr. Janko Pretnar, odbornika Ivan Kravos in Anton Koritnik. Zadnji je bil stalen odbornik od ustanovitve do razhoda podružnice.

Svoje organizatorično delo je podružnica takoj energično pričela. Delokrog je bil obširen in moralo se je vedno računati z ostro konkurenco italijanskega planinskega društva v Trstu. V prvi vrsti si je podružnica stavila nalogo, da uredi in markira pota za krasne izlete, ki jih nudi širša okolica Gorice v tako veliki meri. To delo se je izvršilo vsestransko in temeljito. Kdor je pred vojno bival v Gorici in se je zanimal za turistiko, vsak se bo spominjal, kako so ga vodile lise podružnice po hribih in dolih solnčne Goriške. — Agilnost podružnice je rodila bogate uspehe. Goričani so vedno številnejši gojili turistiko, zmisel za lepoto narave se je zbuhal tudi pri onih, ki so prej presedali prosti čas v kavarnah in gostilnah. Ob nedeljah in praznikih si lahko srečal daleč zunaj v okolici številne družbe v čarobnem kraljestvu narave. — Leta 1912. se je podružnica obrnila do gospoda Knafelca s prošnjo, da bi izdelal zemljevid goriške okolice. Gosp. Knafelc se je z izredno požrtvovalnostjo takoj lotil tega dela in ga je tudi izvršil. Matrico hrani g. Božič. Vsled obstoječih razmer trpi karta seveda na nedostatku, da ni v njej narisana nova državna meja. Vkljub temu pa pomeni pridobitev, ki bode planinstvu tostran in onostran le v korist. — Delovanje podružnice pa se je začelo polagoma raztezati tudi na oddaljenejše kraje. Prirejali so se izleti v Julijske Alpe in vzela se je v pretres markacija važnih potov. Že leta 1912. se je sklenilo izdelati pot na Kanin iz Žage preko planine Baban. V to svrhu se je priredil informativni izlet na Hum in Stol pri Kobaridu dne 15. junija 1913 in glavni pohod na Kanin dne 9. septembra 1913. Ob tej priliki se je izvršila markacija iz Žage do nemške poti (1950 m). Koncem l. 1913. je podružnica markirala pot iz Podmelca čez Selo na Kobilino Glavo. Leta 1914. se je sklenilo urediti pot na Prestreljnik. V to svrhu se je kupil potreben material. Izvedenje načrta je onemogočila vojna; železni klini, varno zakopani v temenu Julijskega očaka, čakajo vstajenja in boljših časov. V zimski sezoni je podružnica skrbela, da so člani dobivali znižano vožnjo v Bohinj, takratni zimsko-športni centrum Primorcev.

Izmed številnih markacij v goriški okolici navedemo samo sledeče:

Poldanovec — Ciganski graben — Dol. Tribuša; Sv. Gora — Deskle — Plave; Podsabotin — Dol; Renče — Trstelj — Lipa; Solkan — Sv. Katarina; Sv. Katarina — Prevalje; Št. Maver — Sv. Valentin; Kronberg — Prevalje; Sv. Valentin — Sabotin — Vrhovlje; Plave — Sv. Gendra; Sv. Gora — Bate — Kanalski vrh — Kanal; Bate — Trušnje — Kanalski vrh; Kanal — Čolencea — Marijino Celje — Sv. Jakob — Sv. Gendra; Kronberg — Trnovo — Pri Nemcih — Mrzavec; Šempas — Vitovlje — Krnice; Lokve — Poldanovec; Grojna — Kalvarija.

Poleg markacij je podružnica oskrbela tudi veliko število orientacijskih tablic ob izhodiščih in važnih križiščih, tako da je tudi v terenu manj verziran turist brez vsa-kršne zamude in zapreke lahko prispel do svojega cilja.

Podružnica je bila v najlepšem razvoju, ko je na Goriškem izbruhnila vojna. Članstvo je usoda pognala na vse strani. Nekateri člani odbora so se naselili v Ljubljani. V teh žalostnih časih je podružnica živela ponajveč v rokah načelnika Zupančiča.

On je vsako leto prijavil število članov Osrednjemu odboru in izpolnjeval obveznosti podružnice napram centrali. — Po končani vojski so se začeli primorski turisti zopet zbirati pri podružnici; že prvotno smo imeli namen, da vzdržimo podružnico toliko časa, dokler se v Gorici ne osnuje nova planinska organizacija. Pričakovali smo pač, da tam s tem ne bodo dolgo odlašali. Obstoj podružnice v Ljubljani pa je bil le formalno utemeljen, ker nismo imeli lastnega delokroga; vendar vsled tega udejstvovanje podružnice ni bilo manj živahno. Gojili smo med Primorci družabnost in turistiko s prirejanjem izletov. Sestajali smo se na obmejnih hribih s slovenskimi športniki onstran meje. Naj omenim samo vsakoletne izlete na Črno Prst in lanski izlet na Blegaš. O simpatijah, ki jih je uživala podružnica, je najboljša priča veliko število članov v vseh letih njenega življenja v Ljubljani. Glavni interes podružnice je bil seveda vedno obrnjen na Primorsko. Stali smo v trajnih stikih s športniki onstran meje in smo skušali osobito Goričane na vse načine zainteresirati za ustanovitev lastne planinske organizacije ali vsaj za začetek delovanja, ako bi okoliščine ne dopuščale ustanovitve novega društva. Naša prizadevanja žalibog niso našla potrebnega razumevanja. Prepričani pa smo, da z razpustitvijo Goriške podružnice S. P. D. še ni pokopano slovensko planinstvo v Gorici, ampak da bode vzniklo s svežimi silami na dan v čast in ponos Slovincem onstran meje.

Dodatno se še poroča o denarnem stanju in številu članov Goriške podružnice SPD od časa njene ustanovitve v letu 1911 do leta 1922.

Leto	Število članov	Dohodki	Stroški	Prebitek	Hranilne vloge	
1911	70	488.60	314.22	174.38	dvignjeno 19.XI.1919 {700 300 600	
1912	78	1343.95	1328.27	15.68		
1913	108	709.66	648.89	60.77		
1914	112	1303.19	1238.12	65.07		
1915	17	201.73	139.96	61.77		
1916	30	1249.68	185.78	1063.90		
1917	30	120.57	90.69	29.88		
1918	(To leto podružnica ni poslovala)					
1919	66	1622.—	201.—	1421.—	1421.—	
1920	125	886.33	825.40	60.93	1300.—	
1921	142	3876.93	3578.80	298.13	1800.—	
1922	136	3694.13	3126.—	568.13	2000.—	

Sedanje premoženje znaša torej 7089.13 K.

Obzor.

Nesreča na Grintavcu († Josip Turk). (S sliko*).

Dolgotrajno deževje prošle jeseni je pokvarilo turistom marsikako nameravano turo. Ko pa je padel konec novembra po planinah prvi sneg in je zapihal severni veter, so se pokazali beli vrhovi naših gora in polagoma so prodirali solnčni žarki skozi debele megle, ki so se leno in uporno valile proti jugu. Vzradostila so se takrat po dolgi mori srca turistov; na stotine turistov je ugibalo, kam pohitijo prihodnjo soboto. Tako tudi Turkova družba. In bilo je sklenjeno, da pohité skozi Gamzov Skret

* Slika in klišej je oskrbela gdč. Elza Soss, cand. med. na Dunaju. — Uredništvo.

na Skuto in doli na Kokrsko sedlo. Slučajno pa je bil J. Turk tisto nedeljo zadržan in tura se je preložila na prihodnjo nedeljo. Pride me vabit tovariš B., naj se ture udeležim; moja služba pa tega ni pripuščala. Vendar sva se posvetovala, kako bi bila tura lažje izvedljiva. Zadnje dni je bilo precej hladno, računati je, da je opolzka trava s snegom komaj pokrita, a zledenela v policah pri vstopu v Gamzov Škret. — Odločil se je, da bo družbi nasvetoval, naj gredo na Skuto čez Kokrsko sedlo, ker v zimski sobi Cojzove kočje lahko prenočijo. Posodil sem mu dereze ter mu želel srečno pot.

† JOS. TURK.

V soboto, dne 25. novembra l. l. je bil lep solnčni dan, ko se je vesela družba odpeljala popoldne proti Kamniku. Vedno veseli J. Turk je skozi mesto do Kamniške Bistrice skoro neprenehoma igral harmoniko. Imel je navado, po dolini vedno igrati orglice, da se je lažje korakalo, osobito po končani turi, ko človeka že mine prožnost. Zadnji čas pa se je priučil pravcati harmoniki. Kot izredno družaben, je bil zelo priljubljen v vseh turistovskih krogih. — Ob polusedmih zvečer, ko je Turk še enkrat zaigral harmoniko, je odšla družba iz Bistrice mimo Žagane Peči proti Kokrskemu sedlu. V gozdu je pobral Turk precejšnje poleno, češ, da v koči ne zmanjka drv, in je prinesel to poleno na rami do Cojzove kočje, kamor so prišli pol ure pred polnočjo. Ko so si skuhali čaj in se pokrepčali, jim je zaigral Turk na harmoniki, nato so šli k počitku. Dasi se je Turk v planinah navadno težko zdramil, je naslednje jutro zgodaj

vstal in zbudil še ostale, da si skuhamo čaj ter kmalu odrinejo. Ker vreme ni bilo posebno ugodno in ozračje ne čisto, je prevladoval nasvet, da ostanejo v koči; posebno je turo odsvetoval g. učitelj T., ker ni bilo upanja na lepe fotografične posnetke. Ko pa se je skoro nato vreme nekoliko zboljšalo, se je Turk s tremi tovariši hitro odpravil na pot. Pet jih je ostalo v koči. Čez nekaj minut se eden tovarišev vrne, čes da je pozabil robec. Instinktivno mu reče B., da je to slabo znamenje; vrnejo se naj...

Turk in tovariši so odšli okrog 8. ure, dobro opremljeni s cepini, derezami in vrvjo, skozi Mala Vrata proti Skuti. Poševna stena nad Podi je bila pokrita z ledom, treba je bilo sekati stopinje; ker je to delo zelo zamudno, so kmalu spoznali, da jim bo do Skute in nazaj primanjkovalo časa. Obrnili so se vsled tega in krenili pri Malih Vratih po markirani poti bivšega nemškega „Alpenverein-a“ na greben „Dolge Sné“ (sani), ki se razteza proti Grintavcu. Cilj družbe ni bil baš vrh Grintavca, pač pa vsaj kaka višja razgledna točka, ker je bila severna stran proti Koroški popolnoma čista. Koncem imenovanega grebena, kamor je družba krenila, se zavije pot v sedelce čez snežišča in po strmem plazu navzgor proti robu grebena med Malim in Velikim Grintavcem. — Turk je prvi hitel naprej, iskaje zasnežene markacije po skalah; ostali trije tovariši so nekoliko zaostali. Ker večkrat ni bilo najti markacije, so zaostali trije klicali Turku: „Pojdimo nazaj!“ nakar je ta še odgovoril: „Koj bom šel!“ Bile so to poslednje njegove besede. Tovariš M. se je isti hip ozrl navzgor in je z grozo opazil, da drči Turk po strmem snežišču navzdol. Obupno zavpije: „Jože, Jože!“ a glas ni bilo več, čuli so se le še zamolkli udarci. Z mrzlično naglico se spusti M. navzdol okrog skal Malega Praga. Turk leži na snežišču, kakih 100 m pod njim. Ko pride do njega, ga kliče, prime za glavo in vidi, da ima razbito lobanjo, možgani so bili raztreseni po snegu. Nič več ni bilo življenja v njem! Vsaka pomoč zastoj.

Od groze utrpelih udov in neskončno žalostnih src se vrnejo ostali trije v kočo, kjer javijo strahotno novico. Lahko si je misliti, da zastane človeku kri v žilah, če ga presenetiš s tako pretresljivo vestjo. Le z največjim trdom so vsi v koči ohranili hladnokrvnost, da so mogli razmišljati, kaj bi bilo najbolje storiti, da spravijo ponesrečenca z usodepolnega mesta v dolino. Ta dan tega ni bilo možno izvesti. Smrtna nesreča se je pripetila ob pol eni uri, v kočo so se vrnili okrog 2. ure. Dan je kratek, noč bi jih dohitela, če bi šli ponesrečenca iskat še to popoldne, in primanjkovalo je rešilnih priprav. Poleg tega so bili vsi duševno in telesno utrujeni. Obveljal je sklep, da obvestijo v dolini nosače, naj bodo pripravljeni za ekspedicijo naslednji dan, obvestili so o nesreči orožniško postajo v Predvdoru in se odpeljali v Ljubljano po rešilne potrebščine in da obvestijo obzirno stariše ponesrečenca. — S potrebno opremo se je odpeljala rešilna ekspedicija naslednji dan zjutraj čez Kranj v Kokro; na kraj nesreče sta odšla tudi dva brata nesrečnega turista.

O nesreči sem izvedel šele v ponedeljek popoldne. Dobil sem potrebne informacije in kot poznavalec kraja in časovnih razmer takoj ugotovil, da ta dan še ne morejo priti do ponesrečenca. Odpravil sem se na pot s popoldanskim vlakom po 3. uri iz Ljubljane proti Kranju. Na kolodvoru sta se mi pridružila še dva znanca planinskega kluba „Skale“ ter g. K., ki je bil prisoten pri nesreči prejšnjega dne. Bil je lep dan; težko nam je postalo pri sreč, ko smo izstopili iz vlaka v Kranju in uzrli zasnežene planine in krvavo-rdeči večerni zarji. Po srečnem naključju naletimo v Kranju na gospodarja Suhega Dola; hitro smo posedli na voz, ki je oddrdral proti Kokri. Tam sem izvedel od brata ponesrečenca, da je ekspedicija že odšla na Kokrsko sedlo in da tam prenoči. Bila je otožno-lepa mesečna noč, ko smo se ob 11. ponoči poslovili v Suhem Dolu in molče odšli dalje proti Cojzovi koči, kamor smo prišli ob 1. uri zjutraj. Oni, ki so bili pred nami v kuhinji, so že plegli po tleh, tesno oviti v odeje;

menjavaje se, smo kurili vso noč, ker je bil občuten mraz in je razsajal zunaj vihar, da se je stresala koča. Še pred dnevom smo bili pokoncu. Ob prvem svitu smo že s triederji opazovali kraj nesreče in videli na snežišču črno točko — truplo ponesrečenca. Skrbno smo si pričvrstili dereze in se ob pol 8. uri podali na žalostno pot. Šli smo po pravi markirani poti, ki pelje od koče proti Grintavcu. Pri Malih Jamah smo krenili navzgor v sedlo po precej strmem snežišču, mestoma je bilo treba sekati stopnje v zledeneli sneg. Prišli smo srečno na Male Legarčke, kjer smo se ob pol 10. uri približali truplu. S težko ohranjeno mirnodušnostjo in stisnjenih glasov smo molili za pokoj ubogega Jožeta.

Ker je padlo prejšnjo noč nekoliko snega, je bilo truplo deloma zasneženo in primrznjeno. Izgrebli so ponesrečenca, ga zavili v rjuho ter povezali na nosilnico. Med tem sva z g. učiteljem T. in orožnikom po krvavih sledeh preiskala strmo snežišče, po katerem je pridržalo truplo; ugotovili smo, da je moral biti ponesrečenec res trenutno mrtev, ko je priletel ob skalovje Malega Praga, ki je bilo vse okrvavljeno. Prepričal se je o tem tudi pokojnikov starejši brat, ki je bil z nami prav na kraju nesreče — Popolnoma neutemeljene so torej govorice, ki so se širile po Ljubljani o nesreči. Na snežišču smo našli še mal ključek; do mesta, kjer je ponesrečencu izpodrsnilo in kjer je ostal v sneg zapliten cepin, ni bilo mogoče priti, ker je bil od okrvavljenih skal naprej sneg popolnoma zledenel; v glavnem pa je primanjkovalo časa za raziskavanje, zato sva se vrnila k ostalim.

Pričela se je težavna pot ekspedicije. Dva nosača sta prišla nosilnico spredaj in zadaj, okrog vseh štirih držajev smo pa ovili vrvi in si jih nadeli okrog vratu čez rame. Krenili smo navzgor pod Mali Grintavec na Malo Planino in dalje po pravi markirani poti do Malih Jam. Od tu smo šli kar navzdol mimo Velikih Jam v Suhadolnikov jarek. Pri stari Frischaufovi koči smo imeli v zavetju šele prvi daljši počitek; poprej ni bilo možno dalj časa počivati, ker je bril ledeni sever, ki nam je prezebal ude. Skrbelo nas je še, kako pojde čez steno „Taško.“ No, šlo je srečnejše, nego smo mislili. Navzeli smo nosilnico na dolgo vrv, jo ovili okoli močne bukke ter spuščali nosilnico polagoma navzdol; dva sta varovala spredaj. Pod steno, do kamor vodi kolovozna pot, nas je čakal z vozom gospodar Suhega Dola; položili smo nosilnico na voz, in končana je bila naša trudapolna pot. Bili smo zadovoljni, da se pri ekspediciji ni pripetila nobena nezgoda; le enemu nosaču je pri nošnji od mraza popolnoma otrpnila desna roka, s primernimi sredstvi smo jo kmalu oživili. Drugih neprilik ni bilo. —

Med potjo smo nabrali planinskega zelenja ter spletili na kmetiji Suhi Dol venec, ki smo ga položili pokojniku na voz kot zadnji planinski pozdrav. Po kratkem odmoru smo odšli v dolino in prišli v Kokro ob pol šestih zvečer. Tu je že čakal mrtvaški voz s krsto; še isti večer se je truplo prepeljalo v mrtvašnico na pokopališče v Kranju. Prerano preminulemu Josipu Turku je priredilo mesto Kranj naslednji dan veličasten sprevod od pokopališča čez Savski most; pogreba se je udeležila ogromna množica prebivalstva in različne korporacije: občinski svet z županom, Sokol, požarna bramba, uradništvo, Kolo jugosl. sester ter podružnica S. P. D. v Kranju, ki je poklonila pokojniku na krsto lep venec. Pri mrtvašnici in pri Savskem mostu so mu zapeli pevci žalostinke. Mrtvaški voz je od tu odpeljal krsto v Ljubljano v domačo hišo...

Pokojni Josip Turk je bil sin ugledne ljubljanske rodbine. Šele 25 let star, je že dokončal skoro vse svoje študije, v kratkem je nameraval napraviti doktorat, prehitela ga je smrt. Bil je v službi na deželnem sodišču kot avskultant, priljubljen pri vseh svojih predstojnikih in sotovariših; vesten uradnik, značajan mož, vedno veselega razpoloženja. Kako priljubljen je bil tudi v širši javnosti, so pričali številni venci in

neštevilna množica znancev in prijateljev, ki so prihajali, da se poslove od nesrečnega, ljubega rajnika.

Žalostno veličasten je bil doig spreved pogrebcev, ki so spremljali pokojnika na njegovi zadnji poti. V srce segajoče žalostinke so privabile marsikatero solzo nad kruto usodo, ki je prestrigla nit življenja tako vrlemu, življenja polnemu planincu.

Težke prizadeti družini, katere ponos je bil vrli Josip, izraža S. P. D. svoje najglobokejše sožalje, mi vsi pa ohranimo dragega soturista v blagem spominu.

* * *

Tiho smo se razhajali s pokopališča in spomnil me je prijatelj na lanski Silvestrov večer, ki smo ga obhajali planinci (med nami tudi Turk) v Predvoru pri Kranju; spomnil me je besed, ki sem jih govoril družbi o polnoči ob vstopu v Novo leto: „Lepe in vabljive so naše gore, a pomnite, da imajo planine poleg svoje lepote tudi svoje — strahote!“

F. L-e.

Ob vojski. Med vojsko ni smel brez legitimacije nihče iz Dovjega, nihče na Dovje. Polkovnik v Kranjski Gori mi je včasih rekel: „Ne morem.“ Jaz mu odgovorim: „Vi vse premorete!“ Pa sem jo dobil za Ljubljano! Za nazaj nisem imel legitimacije — kaj storiti? Kupil sem v Ljubljani za kašelj nekaj škatlic bonbonov. Vojaki naredniki Korošci, so bili jako strogi pregledovalci, posebno do Slovencev. Ko pride v vagon eden do mene, vzamem bonbon v usta, njemu tudi enega ponudim, češ, to je dobro za kašelj. Ko vidim, da mu ugaja, mu podarim celo škatlico: še vprašal me ni za legitimacijo!

Po razsulu je dovolil v Trbižu major, da so ljudje jemali moko, vsak nekaj iz vojaških skladišč zato, da ni vse blago padlo v roke Italijanom, ki so se že bližali. Neki fant, vojak iz Mojstrane, gre s kolesom v Trbiž, shrani kolo pri majorju, pa mu ga koj drugi vojak vzame. Major pravi, da ne more kaj zato. Fant predrzen, zagradi — majorjevo kolo (česar ne moremo odobravati) ter se hitro odpelje. Major strelja za njim, a ga ne zadene. Tako so ljudje vrel od vseh strani skupaj vsi hočejo moke; ker so postali tako nasilni, je izgubil major potrpežljivost in je magacine zaklenil. Sicer pa so bi Italijani že blizu, ki so cela skladišča našega blaga zaplenili. Mi smo pa stradali.

J. Aljaž.

Naše slike. V skupni 1. in 2. številki Planinskega Vestnika smo priobčili dve umetniški prilogi in smo s tem začeli izpopolnjevati naše glasilo, da doseže sloves, ki ga je imelo pred vojno. Klišeje in umetniške priloge nam izdeluje Jugoslovanska tiskarna, ki ima za to urejen poseben oddelek. Pričnemo tudi s kratkim opisom slik.

a) Božično jutro na Kredarici (2515 m) — Triglav (2863).

Naši mladi planinci so z vneto začeli gojiti zimsko turistiko. Tako je napravila skupina naših planincev smučarjev o Božiču 1922 izlet v Triglavsko pogorje. Izbrali so turo skozi Kot Prenočevali so prvo noč v Staničevi koči, drugo noč pa v Triglavskem Domu na Kredarici. Sestopili pa so v Krmo. Smuči so se dale večinoma uporabljati in le v hujših strminah jih je bilo treba sneti. Vajeni vsestranske previdnosti, so turo srečno dovršili. — S ture prinašamo nekaj krasnih prizorov. Prva slika nam kaže naš Triglavski Dom na Kredarici, obdan od svežega snega. Nad njim dvigajoči se vrh Triglava se kar leskeče v solnčnem svitu. V ozadju se prikazuje zasnežena skupina Razóra (2601 m).

b) Mala Jezerca pod Krvavcem (1853 m). Tudi tukaj imamo pred seboj zimsko sliko, ki nam kaže planino Mala Jezerca, ležečo nad Kriško planino visoko gori pod vrhom Krvavca. Ta teren je za gorske smučarske izlete eden najprikladnejših, ker se dajo smuči ob ugodnem snegu večino pota že do Sv. Ambroža uporabljati ter se nad

Sv. Ambrožem v kratkem doseže razsežna planota, ki obdaja Krvavec na južni strani. Vsak planinec bo pri tem stopil s Kriške planine še na Mala Jezerca in na vrh Krvavca ker se mu odtod nudi najkrasnejši razgled.

Na naši sliki vidimo smučarja planinca, ki opazuje divno panoramo proti Kočni in Grintavcu, ki jima vrhova zakriva teman oblak; v daljavi se blišče dolgi grebeni Košute.

c) Staničeva koča — Triglav Današnji številki je priložena slika, posneta na prvoimenovanem izletu. Kaže nam Staničevo kočo in okolico v najdivnejšem zimskem čaru. Koča leži na zvišeni terasi v kotlini med Begunjskim vrhom in Režjo. Proti severu se razprostirajo razsežne kotanje skalovitega Pekla. Proti jugu prehaja terasa v snežišča, ki se raztezajo pod grebenom Kredarice proti Triglavu in pokrivajo znani Triglavski ledenik. Sliko zaključuje krasni vrh Triglava.

Od uredništva. 1. (Statistika planinskih tur). — Uredništvo želi zbrati splošno statistiko planinskih tur in gorskih izletov. Zato vabi ponovno naše planince in izletnike, da pošljejo uredniku v Maribor podatke o svojih turah in izletih v letu 1922, kakor je natančneje označeno v zadnji številki na str. 32. — 2. Gg. pisatelji člankov se prosijo potrpljenja; zaradi obilega gradiva, a malega obsega našega časopisa morejo spisi le polagoma prihajati na vrsto. — 3. Vsi odbori SPD. se vabijo, da — v svojem interesu — poročajo sproti, pa tudi celotno o svojem delovanju. Javnost omalovažuje delo, ki se o njem nič ne izve.

Letnika XXI. 2. številka nam je popolnoma pošla, dočim imamo drugih številk tega letnika dovolj v zalogi. Ker se oglašajo novi naročniki na ves ta letnik, jim ne moremo postreči. Mogoče pa je, da kdo izmed prejšnjih naročnikov ima to številko odveč ali da mu ni na kompletnem letniku. Te prosimo, da bi upravnistvu „Plan. Vestnika“ v Ljubljani odstopili omenjeno pogrešano številko.

Darilo. Kmečka posojilnica Vrhnjske okolice je podarila našemu društvu 100 Din. Iskrena zahvala!

Planinski koledar za leto 1922 in 1923 — ali ste ga že plačali? Ako ne, prosim, da to nemudoma storite. Kdor ne namerava plačati poslanega mu letnika 1923, naj mi ga vrne, da pošljem plačujočim interesentom, ki jim, ker imam samo še malo komadov, ne morem postreči.

Brunon Rotter, Maribor.

Planinski Vestnik se naroča pri **Osrednjem odboru SPD** v Ljubljani. Naročnina je 140 K (35 Din).

Reklamacije je takisto pošiljati na **Osrednji odbor SPD** v Ljubljani.

Vsečina: Jakob Aljaž: Planinski spomini (Str. 33). — Društvene vesti: Srbsko Planinsko Društvo v Beogradu. — Občni zbor Osrednjega društva (Str. 37). Savinjska podružnica SPD. Občni zbor (Str. 39). — Izredni občni zbor Goriške podružnice (Str. 41). — Obzor: Nesreča na Grintavcu († Jos. Turk) (Str. 43). Obvojski (Str. 47). Naše slike. Od uredništva (Str. 47). — Slike: † Jos. Turk (Str. 44), na prilogi: Staničeva koča — Triglav.

Urednik **dr. Josip Tominšek** v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji odbor). — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

Pogled s Kepe (2144 m) na Triglavsko skupino

Fot. dr. Stanko Tominšek